

STORTINGET

Innst. 354 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:239 S (2025–2026)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Eriksen Søreide, Monica Molvær, Ola Svenneby, Amalie Gunnufsen, Mathias Willassen Hanssen og Mathilde Tybring-Gjedde om å løse realfagskrisen

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen lage en nasjonal realfagsstrategi for å løfte elevenes ferdigheter og rekruttering til realfag i hele utdanningsløpet og i høyere utdannings- og forskningssektoren.
2. Stortinget ber regjeringen nedsette en realfagskomisjon som blant annet skal gi kunnskapsbaserte råd om hva som gir best læringseffekt i matematikkundervisningen.
3. Stortinget ber regjeringen endre læreplanene i matematikk og naturfag slik at det er tydeligere kunnskapsmål om hva elevene skal lære på hvert trinn, og en logisk progresjon i fagene for å sikre at elever bygger kunnskap steg for steg.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan kognitiv psykologisk forskning og nevrovitenskap i større grad kan løftes i norsk skole, i læreplanene og i lærerutdanningen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
5. Stortinget ber regjeringen beholde statlige kartleg-

gingsprøver i regning i 1., 2. og 3. klasse slik at elever som sliter, kan få oppfylt sin rett til intensiv undervisning.

6. Stortinget ber regjeringen sikre at det etableres tilgjengelige digitale ressurser og støttemateriell for foresatte som vil hjelpe barna sine i matematikk.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre opplæringsloven for å tydeliggjøre at bruk av fleksibel nivådeling i kortere perioder er nødvendig for å gi elever tilrettelagt opplæring.
8. Stortinget ber regjeringen sørge for at det opprettes talentsenter i realfag på hvert vitensenter i Norge, og utvide antall plasser.
9. Stortinget ber regjeringen innføre intensivopplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole.
10. Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke arenaer og tilbud som øker elevers interesse i realfag, for eksempel Newton-rom, speedmatte, Ungt Entreprenørskap, og First Lego League.
11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øremerke og øke finansiering av videreutdanning av lærere i matematikk, naturfag og andre realfag.
12. Stortinget ber regjeringen innføre egne karriereveier for lærere innen realfag, for eksempel gjeninnføre en lærerspesialistordning.
13. Stortinget ber regjeringen vurdere nye virkemidler for å rekruttere flere studenter til å bli og jobbe som realfaglærere, herunder gjeldsletteordning.
14. Stortinget ber regjeringen innføre nye ordninger der fagpersoner fra arbeidslivet kan rekrutteres inn til undervisning i skolen, etter inspirasjon fra Lektor 2-ordningen og Teach First.
15. Stortinget ber regjeringen vurdere å endre eksamen i matematikk, slik at en større del av eksamen gjen-

nomføres uten bruk av hjelpemidler.

16. Stortinget ber regjeringen videreutvikle og styrke satsingen på alternative opptaksveier til STEM-fag i høyere utdanning, herunder yrkesfaglig vei (Y-veien).
17. Stortinget ber regjeringen definere tydelige og målbare forventninger til de nasjonale sentrene for å sikre at de bidrar til å styrke elevenes læringsutbytte, resultater på nasjonale og internasjonale kartlegginger og rekruttering til realfag.
18. Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en egen finansieringspott som fylkeskommuner og videregående skoler kan få støtte fra dersom de står i fare for å ikke tilby avanserte realfag på grunn av for få elevsøkere.
19. Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke KompetansePLUSS-ordningen for regning, og at det etableres flere bransjeprogram som øker arbeidstakernes realfaglige kompetanse.
20. Stortinget ber regjeringen vurdere om antall realfagspoeng på videregående skole bør økes, i lys av de fallende søkertallene til de tyngste realfagene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun og forsknings- og høyere utdanningsminister Sigrun Aasland har uttalt seg om forslaget i brev av 24. april 2026. Uttalelsen følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene og sakens øvrige dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Julia Eikeland, Vebjørn Gorseth og Sander Delp Horn, fra Fremskrittspartiet, Line Marlene Haugen, Lill Harriet Sandaune, Joakim Myklebost Tangen og Simen Velle, fra Høyre, Monica Molvær og Ola Svenneby, fra Sosialistisk Venstreparti, Sunniva Holmås Eidsvoll, fra Senterpartiet, Erling Sande, fra Rødt, Hege Bae Nyholt, fra Kristelig Folkeparti, Joel Ystebø, og fra Venstre, fungerende leder Guri Melby, viser til representantforslaget om å løse realfagskrisen.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne fremmer 20 forslag som spenner over hele utdanningsløpet,

fra grunnopplæring til høyere utdanning, etter- og videreutdanning og forskning.

Komiteen deler forslagsstillerens bekymring for utviklingen i norske elevers ferdigheter i matematikk og naturfag. Komiteen viser til at både PISA- og TIMSS-undersøkelsene over flere målepunkter har dokumentert et fall i prestasjonsnivået, særlig i matematikk, og at en betydelig andel av elevene presterer på de laveste nivåene. Komiteen viser videre til at andelen elever som velger fordypning i realfag i videregående opplæring, har gått markant ned siden 2021, og at søkningen til lektorutdanninger i realfag er mer enn halvert i samme periode. Komiteen merker seg at om lag 5 000 lærere på 1.–10. trinn underviser i matematikk uten å oppfylle kompetansekravene, og at andelen er enda høyere i naturfag.

Komiteen merker seg at flere av de som har sendt skriftlige innspill til komiteen, blant dem NITO, Tekna, Abelia og Norsk Lektorlag, peker på at utviklingen har konsekvenser for arbeidslivets tilgang på kvalifisert kompetanse innen ingeniør-, teknologi- og realfag. Komiteen viser til NHOs kompetansebarometer og NITOs behovsundersøkelse, som dokumenterer at en betydelig andel av virksomhetene har problemer med å rekruttere ingeniører og teknologisk kompetanse. Komiteen merker seg samtidig at Skolelederforbundet problematiserer at nyutdannede med realfaglig og teknologisk kompetanse i deler av arbeidsmarkedet møter krevende rekrutteringsforhold, og at en realfagssatsing derfor må ses i sammenheng med hvordan kompetansen tas i bruk.

Komiteen merker seg at regjeringen i april 2026 kunngjorde at det skal utvikles en nasjonal strategi for realfag og teknologi som skal omfatte hele utdanningsløpet, og at strategien etter planen skal være ferdig i løpet av 2027. Komiteen merker seg videre at regjeringen har bestilt et oppdatert kunnskapsgrunnlag om rekruttering til realfag, en evaluering av realfagspoengene samt analyser fra Universitetet i Oslo om vanskelighetsgrad mellom fag i videregående opplæring og en kunnskapsoppsummering om matematikkdiraktikk fra Kunnskapssenter for utdanning ved Universitetet i Stavanger.

Komiteen viser til at samtlige høringsinstanser som har avgitt uttalelse, støtter behovet for en samlet og langsiktig nasjonal innsats.

Nasjonal realfagsstrategi – forslaget punkt 1

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt, viser til at regjeringa har varslet at ho vil utarbeide ein eigen strategi for realfag og teknologi som om-

fattar heile utdanningsløpet. I dette arbeidet vil regjeringa vurdere fleire verkemiddel for å styrkje realfaga. I tråd med Meld. St. 34 (2023–2024) bør praktisk og variert læring vere ein vesentleg del av dette.

Fleirtalet fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa i arbeidet med strategien for realfag og teknologi leggje særleg vekt på ei styrkt satsing på praktisk, variert og relevant læring i realfaga gjennom heile utdanningsløpet, som eit sentralt verkemiddel for å snu fallande resultat, styrkje motivasjonen og auke rekrutteringa til realfaga.»

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil slå fast at Norge står overfor en alvorlig realfagskrise. I en tid hvor teknologi, forskning og realfag er helt avgjørende for konkurransekraft, sikkerhet, beredskap og innovasjon, går utviklingen i norsk realfagskompetanse i feil retning. Flere elever presterer på de laveste nivåene i regning på nasjonale prøver, og en tilsvarende tendens ses på internasjonale undersøkelser.

Dette flertallet viser til at andre nordiske land allerede har tatt tydelige grep. Sverige og Finland har vedtatt en helhetlig STEM-strategi med klare mål for elevenes læring, rekruttering til realfag og samarbeid med arbeidslivet. Danmark og Nederland har i mange år hatt en «teknologipakt», som er nasjonale partnerskap mellom stat, næringsliv og utdanning for å løse mangelen på teknologisk og STEM-kompetanse. Norge har på sin side ingen strategi for STEM-fagene, det vil si naturvitenskap, teknologi, ingeniørfag og matematikk.

Dette flertallet mener det trengs en helhetlig nasjonal strategi, med tiltak fra barnehage til høyere utdanning og forskning. Målet må være en strategi som inneholder tiltak for at barn og unges kompetanse i realfag skal forbedres, at andelen på lavt nivå skal reduseres, at flere skal prestere på høyt og avansert nivå, og at man skal lykkes med å rekruttere flere lærere og studenter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre merker seg ellers at Arbeiderpartiet og deres støttepartier har latt krisen vokse seg større, samtidig som de ved flere anledninger har stemt ned forslag om å utarbeide en realfagsstrategi. Utviklingen kunne ha vært unngått dersom regjeringen på et tidligere tidspunkt hadde valgt å gjøre noe med problemet. Det er derfor gledelig at regjeringen nå kommer på banen, men leit at de konkrete forslagene uteblir.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen lage en nasjonal realfagsstrategi for å løfte elevenes ferdigheter og rekrutte-

ring til realfag i hele utdanningsløpet og i høyere utdannings- og forskningssektoren.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt deler bekymringen for utviklingen i realfagene i norsk skole og utdanning, med svakere elevresultater i matematikk og naturfag, fallende interesse for fordypning i realfag i videregående opplæring og lavere rekruttering til realfaglærer- og teknologiutdanninger. Disse medlemmer er enige i at mangelen på realfags- og teknologikompetanse er en alvorlig utfordring for både arbeidslivet og Norges evne til å lykkes med grønn og digital omstilling.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen har startet et arbeid med ny realfagsstrategi som skal være ferdig i løpet av 2027. For å løse realfagskrisen er det avgjørende med langsiktighet og forutsigbarhet, og disse medlemmer mener derfor at Stortinget bør avvente eventuelle vedtak frem til regjeringens realfagsstrategi er lagt frem og man kan se forslagene i en helhet. Derfor mener disse medlemmer at alle forslagene i denne saken heller bør tas med inn i regjeringens arbeid med en realfagsstrategi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet deler bekymringen knyttet til svake resultater i matematikk og naturfag samt utfordringene med rekruttering til realfag og realfaglærerutdanningene. Disse medlemmer mener det er behov for tiltak som styrker elevenes grunnleggende ferdigheter, kvaliteten i undervisningen og rekrutteringen til realfagene.

Disse medlemmer vil samtidig understreke at det allerede foreligger omfattende kunnskapsgrunnlag, forskning, evalueringer og strategiske dokumenter på området.

Etter disse medlemmers syn er det derfor viktig at nye strategier følges opp med konkrete tiltak som gir effekt i skolen og i klasserommet, og ikke først og fremst bidrar til mer byråkrati og utredningsarbeid.

Praktisk opplæring og læringsarenaer – forslaget punkt 8, 10 og 17

Komiteen viser til at regjeringen i Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole har lagt frem tiltak som skal styrke praktisk og variert opplæring, og at flere av tiltakene har relevans for realfagene. Komiteen merker seg at Abelias, Teknas, NITOs, Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet og FIRST Scandinavia samstemmig fremhever betydningen av vitensentre, Newton-rom, talentsentre og andre alternative læringsarenaer for å skape motivasjon, mestring og rekruttering.

Komiteen viser videre til at Utdanningsforbundet og NITO peker på at tilgang til oppdaterte spesialrom, utstyr og læremidler er en forutsetning for praktisk

realfagsundervisning, og at fylkeskommunal og kommunal økonomi setter rammer for hva som er mulig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti deler intensjonen bak forslaget punkt 6 om å utvikle digitale læringsressurser og støttemateriell for foresatte og mener det er viktig å legge til rette for at foresatte kan følge opp barnas læring og skolearbeid. Disse medlemmer mener likevel at det ikke er behov for å etablere nye statlige digitale ressurser og støttemateriell på området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at mange foreldre og foresatte over tid har uttrykt et ønske om mer bruk av fysiske lærebøker og læringsressurser i skolen. Etter disse medlemmers syn vil gode og tilgjengelige lærebøker i større grad gjøre det mulig for foresatte å følge opp undervisningen hjemme.

Disse medlemmer mener derfor at ressursene heller bør prioriteres til å styrke tilgangen på fysiske lærebøker og læringsressurser i skolen fremfor utvikling av nye digitale støtteverktøy og plattformer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener mange barn og unge naturlig har en nysgjerrighet på naturfag, tall og matematikk, og at fagene er godt egnet for varierte undervisningssituasjoner. Likevel klarer ikke skolen alltid å ivareta eller vekke denne interessen. Undervisningen kan også for flere elever fremstå for lite variert og for ensformig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, stiller seg utelukkende positive til de allerede eksisterende tiltakene i og rundt skolen som stimulerer elevers nysgjerrighet innen realfag, som Jenter og teknologi, ENT3R leksehjelp, FIRST LEGO League, Newton-rom, Ungt Entreprenørskap og lignende. Elevenes tilgang til disse aktivitetene er imidlertid prisgitt den enkelte skoles ressurser og innsats fra foresatte.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke arenaer og tilbud som øker elevers interesse i realfag, for eksempel Newton-rom, speedmatte, Ungt Entreprenørskap og FIRST LEGO League.»

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre viser til at Newton-rom er kommunalt eide undervisningslokaler spesielt utstyrt for praktisk og variert opplæring i re-

alfag og teknologi, og at modulene som tilbys, er forankret i kompetansemålene i læreplanverket. Newton-rommene er i dag etablert i 34 kommuner, og drift- en baserer seg på et spleiselag der kommune og/eller fylkeskommune og lokalt næringsliv bidrar med ressurser inn i tilbudet, mens stiftelsen FIRST Scandinavia ivaretar nasjonal koordinering, kvalitetssikring og spredning av moduler. Dette flertallet viser til at modellen mottar grunntilskudd over statsbudsjettet kapittel 225 post 75.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre mener Newton-rommene representerer en velprøvd og kostnadseffektiv modell for å gi elever tilgang til oppdatert utstyr, faglig bredde og praktiske læringssituasjoner som den enkelte skole sjelden kan tilby alene. At ordningen kombinerer kommunalt eierskap med næringslivsmedvirkning og statlig grunnfinansiering, gjør den særlig egnet for oppskalering uten at staten må ta hele finansieringsbyrden.

Disse medlemmer viser videre til at FIRST Scandinavia i sitt skriftlige innspill til komiteen har redegjort for at modellen kan rulles ut til samtlige regioner i landet i løpet av få år, og disse medlemmer mener regjeringen bør utrede konkret hvordan en slik oppskalering kan gjennomføres, herunder finansieringsmodell, geografisk dekning og samspill med øvrige tiltak i den varslede nasjonale strategien for realfag og teknologi.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om og hvordan Newton-konseptet med Newton-rom kan oppskaleres slik at flere kommuner får tilgang til tilbudet, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er behov for en større nasjonal satsing på ulike arenaer som styrker elevers naturfaglige og realfaglige forståelse og engasjement.

Disse medlemmer vil også understreke at behovet for mer variert realfagsundervisning også gjelder elever med høyt læringspotensial. Et eksempel er talententre på vitensentrene, som bør være et tilbud for flere elever, i alle regioner i Norge.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det opprettes talentsenter i realfag på hvert vitensenter i Norge, og utvide antall plasser.»

«Stortinget ber regjeringen definere tydelige og målbare forventinger til de nasjonale sentrene for å sikre at de bidrar til å styrke elevenes læringsutbytte, resultater på nasjonale og internasjonale kartlegginger og rekruttering til realfag.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil fremheve behovet for at lærerne har kjennskap til hva læremålene sier om realfagene, og at de har verktøyene og kompetansen som trengs for å formidle dette på en god måte. Dette henger også sammen med kommunenes evne til å tilby verktøyene som trengs i undervisningen. Disse medlemmer vil stille seg positive til de initiativene som pågår for å tilgjengeliggjøre ulike tilbud, slik som eksempelvis DigitAbel.

Læreplaner, kartlegging og overganger – forslaget punkt 2, 3, 4, 6 og 15

Komiteen merker seg at læreplanene i matematikk for 1.–10. trinn nå er under justering, at S-matematikk i videregående opplæring erstattes av to nye matematikkfag, og at Utdanningsdirektoratet har fått et bredt oppdrag om å gjennomgå eksamensordningene i videregående opplæring. Komiteen merker seg videre at evalueringen av Kunnskapsløftet 2020 nå er ferdigstilt, og at sluttrapportene utgjør et kunnskapsgrunnlag for videre justering av læreplanverket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre deler bekymringen knyttet til svake resultater i matematikk og naturfag og mener det er behov for å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter og faglige forståelse. Disse medlemmer mener samtidig at norsk skole over tid har vært preget av omfattende reformer og stadige endringer, og vil advare mot å møte utfordringene med en ny større læreplanreform eller økt detaljstyring av skolen.

Disse medlemmer viser til at det allerede pågår et arbeid med revisjon og justering av læreplanene i matematikk, blant annet for å tydeliggjøre innhold, regneferdigheter og progresjon. Etter disse medlemmers syn er dette en mer hensiktsmessig tilnærming enn å åpne for en bred omlegging av læreplanverket. Disse medlemmer mener det er viktig å gi skolen og profesjonsfelleskapene tid og ro til å arbeide videre med dagens læreplanverk, samtidig som det foretas målrettede forbedringer der erfaringer, forskning og evalueringer viser behov for det.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil særlig advare mot en utvikling der læreplanene blir stadig mer detaljerte og trinnstyrte. Etter disse medlemmers syn vil dette kunne redusere lærernes handlingsrom og gjøre det vanskeligere å bru-

ke fleksibel nivådeling og tilpasset opplæring på en hensiktsmessig måte.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi grunnleggende regneferdigheter innenfor de matematiske kunnskapsområdene en tydeligere og mer sentral plass i læreplanene i matematikk.»

Disse medlemmer mener skolen i større grad må ruste elever til å håndtere praktiske utfordringer de møter i voksenlivet. Etter disse medlemmers syn er manglende kunnskap om personlig økonomi en økende utfordring, særlig i møte med gjeld, kreditt, forbrukspress og digitale betalingsløsninger. Disse medlemmer mener derfor det er behov for å styrke opplæringen i personlig økonomi i skolen.

Etter disse medlemmers syn er det viktig å arbeide videre med hvordan personlig økonomi kan få en tydeligere og mer forpliktende plass i opplæringen, enten gjennom egne faglige bolker eller andre hensiktsmessige løsninger i skolen.

Disse medlemmer fremmer videre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at personlig økonomi får en tydeligere og mer forpliktende plass i grunnskolen og videregående opplæring.»

Disse medlemmer viser til forslaget punkt 15 om eksamen i matematikk. Disse medlemmer mener det er behov for endringer i matematikkeksamen, men mener det blir for snevert ved å rette oppmerksomheten i hovedsak mot bruken av hjelpemidler.

Disse medlemmer mener hovedformålet med eksamen må være å måle elevenes faktiske kompetanse og ferdigheter i matematikkfaget. Etter disse medlemmers syn kan dagens eksamensformer i for stor grad bli påvirket av ferdigheter på andre områder, eksempelvis lese- og skriveferdigheter, noe som kan gjøre det vanskelig for enkelte elever å få vist hva de faktisk kan i matematikk.

Disse medlemmer mener derfor det er behov for en bredere gjennomgang av eksamensutformingen, herunder bedre samsvar med læreplanene, mer hensiktsmessige vurderingsformer og at en større del av eksamen kan gjennomføres uten hjelpemidler for å sikre at det er elevens egne ferdigheter som vurderes.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre eksamen i matematikk, slik at den i større grad måler elevenes kompetanse og ferdigheter i faget og i mindre grad påvirkes av ferdigheter på andre områder.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er tydelige på at elever ikke kan reflektere, drøfte og tenke kritisk rundt matematikk og naturfag dersom grunnleggende kunnskaper om de sentrale byggesteinene i faget mangler. Evalueringen av fagfornyelsen, og tilbakemeldinger fra lærere og elever, taler for at det trengs tydeligere og mer konkrete kunnskapsmål i læreplanene om hva elevene skal lære i hvert fag på de ulike trinnene.

Disse medlemmer mener det er et behov for å sikre at fag som matematikk i større grad gir elever tid og rom til å utvikle og automatisere regneferdigheter, framfor at læremidler, undervisning og eksamen preges av en rekke oppgavesett som krever avanserte leseferdigheter, samfunnsforståelse og anvendelse, for tidlig.

Disse medlemmer er overbevist om at det er grunn til å spørre om deler av pedagogikken som preger feltet, er tilstrekkelig evidens- og forskningsbasert, og hvorvidt pedagogikken tar hensyn til hukommelsens behov, når stadig flere elever sliter med regning. Det er videre behov for at både læremidlene og eksamen bygger oppunder at elever skal bygge langtidsminne steg for steg – og få gode rammer til å konsentrere seg og repetere, uten distraksjoner.

Disse medlemmer mener derfor det bør nedsettes en regnekommisjon som kan gi kunnskapsbaserte råd om hva som gir best læringseffekt i matteundervisningen, på linje med den nylig nedsatte lesekommisjonen. Det er videre behov for å i større grad løfte kognitiv psykologi og nevrovitenskapelig forskning inn i norsk skole, eksempelvis i utforming av læreplaner, eksamen og lærerutdanningen og i undervisningen. Temaer som hvordan hukommelsen fungerer, og hvordan elever får motivasjon, utholdenhet og et lærende tanke sett, må være sentrale i lærernes utdanning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre læreplanene i matematikk og naturfag slik at det er tydeligere kunnskapsmål om hva elevene skal lære på hvert trinn, og en logisk progresjon i fagene for å sikre at elever bygger kunnskap steg for steg.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å endre eksamen i matematikk, slik at en større del av eksamen gjennomføres uten bruk av hjelpemidler.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en realfagskommisjon som blant annet skal gi kunnskapsbaserte

råd om hva som gir best læringseffekt i matematikkundervisningen.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan kognitiv psykologisk forskning og nevrovitenskap i større grad kan løftes i norsk skole, i læreplanene og i lærerutdanningen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det etableres tilgjengelige digitale ressurser og støttemateriell for foresatte som vil hjelpe barna sine i matematikk.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at timetallet i naturfag i norsk grunnskole er om lag halvparten av gjennomsnittet i OECD-landene, og at norske elever over flere målepunkter har prestert svakt på internasjonale undersøkelser i naturfag. Disse medlemmer mener det er en grunnleggende svakhet i debatten om realfagskrisen at spørsmålet om hvor mye tid faget faktisk gis i opplæringen, i liten grad løftes. Læreplaner, eksamensformer og kompetansekrav er virkemidler som forutsetter at faget har tilstrekkelig plass i timeplanen til at progresjon og dybdelæring er mulig.

Disse medlemmer mener at en gjennomgang av timetallet er en naturlig del av en samlet nasjonal realfagsstrategi. Disse medlemmer understreker at en utredning må vurdere både konsekvenser for elevenes læring, lærerbehov og hvilke fag et eventuelt utvidet timetall i naturfag skal hentes fra.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en økning av timetallet i naturfag i grunnskolen og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Opplæring tilpasset eleven – forslaget punkt 5, 7 og 9

Komiteen viser til at flere høringsinstanser, herunder Norsk Lektorlag og Utdanningsforbundet, peker på at handlingsrommet for fleksibel nivådeling allerede er til stede i opplæringsloven § 14-2, og at Utdanningsdirektoratet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet arbeider med å utvikle nye læringsstøttende prøver som også skal kunne fylle funksjonen til dagens kartleggingsprøver på 3. trinn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslaget punkt 7 om fleksibel nivådeling. Disse medlemmer mener skolen i større grad må ta utgangspunkt i at elever lærer ulikt, holder ulikt

faglig nivå og har behov for ulike utfordringer. Disse medlemmer mener derfor at skolene må ha et tydeligere og større handlingsrom til å bruke nivådeling som pedagogisk virkemiddel.

Disse medlemmer viser til at mange lærere og skoleledere opplever usikkerhet knyttet til hvor langt dagens regelverk åpner for nivådeling i praksis. Etter disse medlemmers syn har skolen over tid blitt preget av for mye rigiditet og for lite tillit til profesjonens egne vurderinger. Disse medlemmer mener dette kan gå ut over både læringsutbytte, motivasjon og muligheten til å gi elever tilpasset opplæring.

Disse medlemmer vil understreke at nivådeling ikke handler om å gi opp elever, men om å gi elever undervisning som er bedre tilpasset deres faglige nivå og behov. Etter disse medlemmers syn vil et tydeligere handlingsrom også gjøre det lettere å bruke ressursene mer fleksibelt og hensiktsmessig på tvers av grupper og trinn.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i opplæringsloven som tydeliggjør og utvider skolens handlingsrom til å bruke nivådeling som pedagogisk virkemiddel, basert på elevenes behov og tillit til lærernes og skoleledelsens profesjonelle vurderinger.»

Disse medlemmer viser til forslaget punkt 9. Disse medlemmer mener tidlig innsats og tett oppfølging er avgjørende for å forebygge faglige utfordringer i matematikk. Disse medlemmer støtter derfor tiltak som kan bidra til at elever får nødvendig oppfølging før kunnskapshullene blir for store, særlig i viktige overganger i skoleløpet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er tilhengere av at undervisningen tilpasses hver enkelt elev, så langt dette lar seg gjøre. Tidsbegrenset nivåinndeling vil gi alle elever muligheten til å få opplæring på sitt nivå samt at alle vil oppleve mestingsfølelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener videre at tidlig intervensjon, for eksempel gjennom intensiv undervisning for elever som sliter med regning, er avgjørende for å beholde og styrke elevenes motivasjon og matematiske forståelse. Det forutsetter at alle skoler systematisk kartlegger elevenes utvikling, og at det iverksettes tiltak på de skolene og i de kommunene som har større utfordringer.

Disse medlemmer vil vektlegge at utholdenhet er en viktig sosial-emosjonell ferdighet som elever må mestre for å lære i alle fag. Dårligere utholdenhet og svekket konsentrasjonsevne er en samfunnsutvikling som påvirker skolerresultater i flere land, og det er grunn

for å være bekymret for hvordan dette hindrer at elever lærer grunnleggende regning. Disse medlemmer mener utholdenhet og konsentrasjon er en trenbar ferdighet som bør bli en grunnleggende ferdighet i skolen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen beholde statlige kartleggingsprøver i regning i 1., 2. og 3. klasse slik at elever som sliter, kan få oppfylt sin rett til intensiv undervisning.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre intensivopplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole.»

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre opplæringsloven for å tydeliggjøre at bruk av fleksibel nivådeling i kortere perioder er nødvendig for å gi elever tilrettelagt opplæring.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at det viktigste for å sikre et høyt læringsutbytte er høy kvalitet på undervisningen gjennom hele skoleløpet. Dette medlem viser til at OECDs utdanningsdirektør Andreas Schleicher understreker at kvalitet handler om å rekruttere, utvikle og beholde dyktige lærere og gi dem gode muligheter til å arbeide utenfor klasserommet. Dette medlem mener det er nødvendig med et skoleforlik for å gi lærerne høyere lønn og mer kontaktlærertid for å oppnå høyere kvalitet og mer læring, jf. Dokument 8:220 S (2025–2026) fra representanter fra Kristelig Folkeparti.

Dette medlem mener samtidig at intensivopplæring i regning i overgangen mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående kan være fornuftig, for å sikre at alle elever har det nødvendige faglige nivået. Dette medlem viser til at loven allerede åpner for dette, men at dersom dette skal bli en plikt, vil det trolig kreve ekstra ressurser.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en innføring av en plikt til å tilby intensivopplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til at retten til tilpasset opplæring gjelder alle elever, også elever med høyt læringspotensial. Disse medlemmer merker seg at debatten om realfagskrisen i hovedsak har dreid seg om elever som presterer på de laveste nivåene, og at tiltak

rettet mot elever som er klare for raskere progresjon, i mindre grad er løftet frem. Disse medlemmer mener det er en svakhet ved den samlede satsingen at tilbudet til elever med høyt læringspotensial i realfag i stor grad ligger utenfor den ordinære skolen, gjennom talentsentre og vitensentre, mens muligheten til å forsere i fagene innenfor elevens eget skoleløp er begrenset.

Disse medlemmer mener at det bør være større anledning til bruk av fleksible skoleløp, og at skoler skal kunne tilby flere forseringsmuligheter for elever på alle skoletrinn. Disse medlemmer mener forsering i realfag bør være et reelt tilbud i den ordinære skolen, ikke en mulighet som forutsetter at eleven har tilgang til eksterne tilbud i nærheten av bostedet. Disse medlemmer understreker at slike ordninger ikke skal erstatte talentsentrene og lignende, men supplere dem, og at en utredning bør se nærmere på hvilke organisatoriske, juridiske og ressursmessige forutsetninger som må være på plass.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan elever med høyt læringspotensial i realfag kan gis bedre muligheter til å forsere innenfor det ordinære opplæringsløpet, herunder hvilke juridiske og organisatoriske rammer som må til, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Lærerkompetanse, rekruttering og videreutdanning – forslaget punkt 11, 12, 13, 14

Komiteen vil fremheve at lærerens kompetanse er den enkeltfaktoren som har størst betydning for elevenes læringsutbytte. Komiteen er enig i at situasjonen for rekruttering til lærerutdanninger med fordypning i realfag, og særlig til lektorutdanningene, er alvorlig, og at dette må adresseres gjennom en kombinasjon av tiltak rettet mot å rekruttere, beholde og videreutdanne lærere. Komiteen merker seg at Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag, Tekna og NITO peker på at det nye systemet for kompetanse- og karriereutvikling kan svekke tilbudet om videreutdanning innenfor fag med kompetansekrav.

Komiteen merker seg at flere høringsinstanser tar til orde for nye veier inn i læreryrket for fagpersoner med mastergradsfordypning og yrkeserfaring, herunder lønnet turnusordning og videreutvikling av Lektor 2-ordningen. Komiteen merker seg samtidig Skolelederforbundets vurdering av at slike ordninger forutsetter tydelig organisering, avklarte roller og kapasitet til oppfølging i skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, er overbevist om at gode lærere er

den viktigste forutsetningen for en god skole. I realfagene er det spesielt viktig at lærerne har tilstrekkelig kompetanse i fagene de underviser i. Det er derfor spesielt bekymringsfullt at søkertallene til de ulike linjene for realfagslærere faller dramatisk.

Flertallet mener det er essensielt å styrke rekrutteringen av realfagslærere og sikre at flere med realfaglig kompetanse ønsker å arbeide i skolen, samtidig som lærere i skolen gis karriere- og utdanningsmuligheter for at kompetansen ikke forsvinner ut av skolen. Dette kan sikres ved både faglige og økonomiske insentiver.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øremerke og øke finansiering av videreutdanning av lærere i matematikk, naturfag og andre realfag.»

«Stortinget ber regjeringen innføre nye ordninger der fagpersoner fra arbeidslivet kan rekrutteres inn til undervisning i skolen, etter inspirasjon fra Lektor2-ordningen og Teach First.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre egne karriereveier for lærere innen realfag, for eksempel gjeninnføre en lærerspesialistordning.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere nye virkemidler for å rekruttere flere studenter til å bli og jobbe som realfagslærere, herunder gjeldsletteordning.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener læreren er skolens viktigste ressurs. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å styrke lærernes faglige kompetanse i matematikk, naturfag og andre realfag og legge bedre til rette for relevant etter- og videreutdanning som styrker kvaliteten i undervisningen.

Disse medlemmer mener det er viktig å gjøre læreryrket mer attraktivt og legge bedre til rette for faglig utvikling og fordypning for lærere innen realfag. Disse medlemmer mener karriereveier i skolen må bidra til å styrke den faglige kvaliteten i undervisningen og utvikles på en måte som bygger opp under profesjonsfelleskapet, ikke skaper unødvendige skiller eller byråkratiske strukturer i skolen. Disse medlemmer mener samtidig at forslaget punkt 12 om egne karriereveier for realfagslærere blir for lite konkret og i for liten grad forankret i skolens behov og profesjonsfelleskapene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere og tydeligere karriereveier for lærere innen realfag, som gir

økt faglig fordykning, ansvar og utviklingsmuligheter, og som er forankret i skolens behov og profesjonsfelleskap.»

Disse medlemmer deler bekymringen knyttet til sviktende rekruttering til realfagslærerutdanningene og utfordringene med å beholde lærere i yrket. Disse medlemmer mener samtidig at forslaget punkt 13 blir for lite målrettet og for svakt formulert ved at regjeringen kun bes «vurdere» nye tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener utfordringene nå er så godt kjent at det er behov for mer konkrete og målrettede tiltak for å styrke både rekruttering og det å få flere lærere til å bli værende i skolen. Disse medlemmer vil understreke at utfordringene ikke alene handler om økonomiske ordninger, men også om arbeidsbelastning, handlingsrom, tillit til profesjonen og muligheter for faglig utvikling.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nye, målrettede tiltak for å øke rekrutteringen til realfagslærerutdanningene og sikre at flere blir værende i yrket.»

Videregående opplæring, høyere utdanning og livslang læring – forslaget punkt 16, 18, 19 og 20

Komiteen viser til at de alternative opptaksveiene til ingeniør- og teknologiutdanningene – forkurs, realfagskurs, tresemesterordningen og Y-veien – utgjør en viktig rekrutteringsbase, og at om lag hver tredje ingeniørstudent kommer inn gjennom disse ordningene. Komiteen merker seg at en arbeidsgruppe i UHR-MNT i 2025 la frem en rapport som har vært på høring, og at sektoren nå arbeider videre med reviderte retningslinjer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til forslaget punkt 16. Disse medlemmer mener det er viktig å legge til rette for flere fleksible og praktiske veier inn i høyere utdanning og realfaglige utdanninger. Disse medlemmer støtter derfor tiltak som kan bidra til å styrke alternative opptaksveier, herunder yrkesfaglige løp og Y-veien.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, er bekymret for at fremtidens behov for realfag ikke gjenspeiles i nordmenns utdanningsvalg. Norge har den laveste andelen studenter som har bachelorgrad eller lignende innen STEM-

fag, det vil si naturvitenskap, teknologi, ingeniørvitenskap og matematikk. Det er nå færre elever som tar full realfagsmatematikk i skolen, enn det er plasser som krever det i høyere utdanning. Norge befinner seg samtidig i det nedre sjiktet når det gjelder teknologiutdanning, og utviklingen har vært negativ i perioden 2021–2024. En vedvarende nedgang vil føre til mangel på kompetanse som blir avgjørende for Norges fremtidige omstilling.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle og styrke satsingen på alternative opptaksveier til STEM-fag (naturvitenskap, teknologi, ingeniørvitenskap og matematikk) i høyere utdanning, herunder yrkesfaglig vei (Y-veien).»

Komiteen merker seg at flere høringsinstanser uttrykker bekymring for at lavt søkte programfag i realfag avvikes ved enkeltskoler som følge av elevtallsutvikling og fylkeskommunal økonomi, og at dette spørsmålet henger sammen med skoleeiers dimensjoneringsansvar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener det er viktig å sikre gode realfagstilbud i hele landet, også i områder med lavt elevgrunnlag og lange avstander. Disse medlemmer viser til at økonomi ofte brukes som begrunnelse for å legge ned små klasser og redusere tilbudet innen realfag ved mindre videregående skoler.

Disse medlemmer mener samtidig at forslaget punkt 18 blir for snevert ved kun å rette oppmerksomheten mot finansiering av små klasser. Etter disse medlemmers syn må det også ses på mer fleksible løsninger som kan bidra til å opprettholde tilbud og fagmiljøer, herunder bruk av nettundervisning og samarbeid på tvers av skoler.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen finne egnede måter å finansiere små klasser på i fylker hvor elevgrunnlaget er lite, samt se på løsninger for nettundervisning.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil fremheve bekymringene om at videregående skoler er nødt til å avvike realfagstilbud når det er for få elever som søker seg til de tyngste realfagene på videregående skole, for eksempel fysikk 2 eller R2. På bakgrunn av det nasjonale behovet for å få flere med dyp realfaglig kompetanse bør det

etableres en nasjonal støtte til fylkeskommuner for å sikre et fortsatt tilbud. I tillegg bør det være adgang til å etablere friskoler som er profilskoler i realfag.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en egen finansieringspott som fylkeskommuner og videregående skoler kan få støtte fra dersom de står i fare for å ikke tilby avanserte realfag på grunn av for få elevsøkere.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil peke på behovet for kontinuerlig kompetansepåfyll gjennom hele livet. Arbeidslivet endrer seg raskt, drevet av teknologi og kunstig intelligens, og det stilles stadig høyere krav til effektivitet, omstillingsevne og avansert fagkompetanse. Flere må ha mulighet til å oppdatere og videreutvikle sin kompetanse gjennom fleksible og modulbaserte utdanningstilbud, samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv samt økonomiske ordninger som gjør det mulig å kombinere jobb og læring. Kompetansepolitiske virkemidler, som Kompetansepluss og bransjeprogram, må styrkes.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke Kompetansepluss-ordningen for regning, og at det etableres flere bransjeprogram som øker arbeidstakernes realfaglige kompetanse.»

Komiteen merker seg at spørsmålet om realfagspoeng er gjenstand for ulike vurderinger blant høringsinstansene, der NITO, Tekna og Abelia tar til orde for å øke eller reversere reduksjonen, mens Norsk Lektorlag og Skolelederforbundet primært ønsker en mer helhetlig gjennomgang av tilleggspoengsystemet, i tråd med vurderingene fra Lied- og opptaksutvalget. Komiteen merker seg at regjeringen vil gjøre en vurdering av realfagspoengene i lys av evalueringen som etter planen foreligger i august 2026.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er spesielt bekymret for at interessen for realfag i videregående skole er fallende, med særlig et markant fall fra 2021. Det er sammensatte årsaker til dette fallet, men en årsak kan være at elever opplever realfagene som krevende fag med lavere sannsynlighet for å oppnå høye karakterpoeng. Det bør derfor vurderes ordninger som sikrer at realfag gir tydeligere uttelling i karakter- og opptakssystemene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om antall realfagspoeng på videregående skole bør økes, i lys av de fallende søkertallene til de tyngste realfagene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen lage en nasjonal realfagsstrategi for å løfte elevenes ferdigheter og rekruttering til realfag i hele utdanningsløpet og i høyere utdannings- og forskningssektoren.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen beholde statlige kartleggingsprøver i regning i 1., 2. og 3. klasse slik at elever som sliter, kan få oppfylt sin rett til intensiv undervisning.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen innføre intensivopplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere om antall realfagspoeng på videregående skole bør økes, i lys av de fallende søkertallene til de tyngste realfagene.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen finne egnede måter å finansiere små klasser på i fylker hvor elevgrunnet er lite, samt se på løsninger for nettundervisning.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme nye, målrettede tiltak for å øke rekrutteringen til realfagslærerutdanningene og sikre at flere blir værende i yrket.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan elever med høyt læringspotensial i realfag kan gis bedre muligheter til å forsere innenfor det ordinære opplæringsløpet, herunder hvilke juridiske og organisatoriske rammer som må til, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 8*

Stortinget ber regjeringen gi grunnleggende regneferdigheter innenfor de matematiske kunnskapsområdene en tydeligere og mer sentral plass i læreplanene i matematikk.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen sikre at personlig økonomi får en tydeligere og mer forpliktende plass i grunnskolen og videregående opplæring.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen endre eksamen i matematikk, slik at den i større grad måler elevenes kompetanse og ferdigheter i faget og i mindre grad påvirkes av ferdigheter på andre områder.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i opplæringsloven som tydeliggjør og utvider skolens handlingsrom til å bruke nivådeling som pedagogisk virkemiddel, basert på elevenes behov og tillit til lærernes og skoleledelsens profesjonelle vurderinger.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere og tydeligere karriereveier for lærere innen realfag, som gir økt faglig fordypning, ansvar og utviklingsmuligheter, og som er forankret i skolens behov og profesjonsfelleskap.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:*Forslag 13*

Stortinget ber regjeringen sørge for at det opprettes talentsenter i realfag på hvert vitensenter i Norge, og utvide antall plasser.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen definere tydelige og målbare forventninger til de nasjonale sentrene for å sikre at de bidrar til å styrke elevenes læringsutbytte, resultater på nasjonale og internasjonale kartlegginger og rekruttering til realfag.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen nedsette en realfagskomisjon som blant annet skal gi kunnskapsbaserte råd om hva som gir best læringseffekt i matematikkundervisningen.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan kognitiv psykologisk forskning og nevrovitenskap i større grad kan løftes i norsk skole, i læreplanene og i lærerutdanningen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen innføre egne karriereveier for lærere innen realfag, for eksempel gjeninnføre en lærerspesialistordning.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen vurdere nye virkemidler for å rekruttere flere studenter til å bli og jobbe som realfagslærere, herunder gjeldsletteordning.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en egen finansieringspott som fylkeskommuner og videregående skoler kan få støtte fra dersom de står i fare for å ikke tilby avanserte realfag på grunn av for få elevsøkere.

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:*Forslag 20*

Stortinget ber regjeringen endre læreplanene i matematikk og naturfag slik at det er tydeligere kunnskapsmål om hva elevene skal lære på hvert trinn, og en logisk progresjon i fagene for å sikre at elever bygger kunnskap steg for steg.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen vurdere å endre eksamen i matematikk, slik at en større del av eksamen gjennomføres uten bruk av hjelpemidler.

Forslag fra Høyre:*Forslag 22*

Stortinget ber regjeringen sikre at det etableres tilgjengelige digitale ressurser og støttmateriell for foresatte som vil hjelpe barna sine i matematikk.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre opplæringsloven for å tydeliggjøre at bruk av fleksibel nivådeling i kortere perioder er nødvendig for å gi elever tilrettelagt opplæring.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:*Forslag 24*

Stortinget ber regjeringen utrede en økning av timetallet i naturfag i grunnskolen og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:*Forslag 25*

Stortinget ber regjeringen utrede en innføring av en plikt til å tilby intensivopplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt.

Komiteens tilråding II og VII fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteens tilråding III fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre.

Komiteens tilråding IV og V fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteens tilråding VI fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :**I**

Stortinget ber regjeringa i arbeidet med strategien for realfag og teknologi leggje særleg vekt på ei styrkt

satsing på praktisk, variert og relevant læring i realfaga gjennom heile utdanningsløpet, som eit sentralt verkemiddel for å snu fallande resultat, styrkje motivasjonen og auke rekrutteringa til realfaga.

II

Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke arenaer og tilbud som øker elevs interesse i realfag, for eksempel Newton-rom, speedmatte, Ungt Entreprenørskap og FIRST LEGO League.

III

Stortinget ber regjeringen utrede om og hvordan Newton-konseptet med Newton-rom kan oppskaleres slik at flere kommuner får tilgang til tilbudet, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

IV

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øremerke og øke finansiering av videreutdanning av lærere i matematikk, naturfag og andre realfag.

V

Stortinget ber regjeringen innføre nye ordninger der fagpersoner fra arbeidslivet kan rekrutteres inn til undervisning i skolen, etter inspirasjon fra Lektor2-ordningen og Teach First.

VI

Stortinget ber regjeringen videreutvikle og styrke satsingen på alternative opptaksveier til STEM-fag (naturvitenskap, teknologi, ingeniørvitenskap og matematikk) i høyere utdanning, herunder yrkesfaglig vei (Yveien).

VII

Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke Kompetansepluss-ordningen for regning, og at det etableres flere bransjeprogram som øker arbeidstakerens realfaglige kompetanse.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 26. mai 2026

Guri Melby

fung. leder og ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 Oslo

Deres ref
2026/5513

Vår ref
26/1901

Dato
24. april 2026

Representantforslag 239 S (2025–2026) om å løse realfagskrisen

Jeg viser til brev fra Utdannings- og forskningskomiteen datert 10. april 2026, der det bes om min og forsknings- og høyere utdanningsministerens uttalelse til representantforslag 239 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Ine Eriksen Søreide, Monica Molvær, Ola Svenneby, Amalie Gunnufsen, Mathias Willassen Hanssen og Mathilde Tybring-Gjedde. Representantene fremmer en rekke forslag med ønske om å styrke realfagenes posisjon i hele utdanningsløpet. Forslagene spenner over et bredt spekter av temaer, samtidig som flere forslag bør sees i sammenheng. Jeg vil derfor kommentere forslagene tematisk. Svaret er utarbeidet i samråd med forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Innledningsvis vil jeg understreke at jeg deler forslagsstillernes ambisjon om at barn og unge får både større interesse og bedre kompetanse i realfag, noe som får betydning for videre valg i videregående opplæring, høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning.

Strategi for realfag og teknologi

Regjeringen kunngjorde tidligere i april at den skal utvikle en strategi for realfag og teknologi, slik også representantene foreslår i forslag 1. Strategien skal være ferdig i løpet av 2027. En realfags- og teknologistrategi for Norge skal se på tiltak i hele utdanningsløpet for å bidra til å styrke realfaglig og teknologisk interesse og kompetanse. Regjeringen har allerede tatt tak i fallende realfagsresultater i grunnskolen og sviktende rekruttering til realfagene i videregående opplæring, en utvikling som har pågått over tid. Strategiarbeidet som nå starter, er et uttrykk for at regjeringen også fremover vil ha en tydelig og helhetlig nasjonal satsning på realfag og teknologi. Enkelte av temaene forslagsstillerne løfter, er vurderinger som vil inngå i strategiarbeidet. På den bakgrunn er det viktig å ha handlingsrom til å vurdere tiltak i sammenheng, snarere enn å ta stilling til enkelttiltak på nåværende tidspunkt.

Kunnskapsdepartementet har allerede satt i gang flere prosesser for å få mer informasjon som er relevant for regjeringens realfags- og teknologistrategi. Vi har bestilt et oppdatert kunnskapsgrunnlag om rekruttering til realfag og en evaluering av realfagspoengene. Denne vil foreligge i august, og i lys av dette og i forbindelse med strategiarbeidet, vil vi gjøre en vurdering av realfagspoengene i videregående opplæring, slik forslag 20 omhandler. Videre er vi i ferd med å bestille flere analyser fra forskere ved Universitetet i Oslo som har sett på forskjeller i vanskelighetsgrad mellom fag i videregående opplæring. I tillegg arbeider Kunnskapscenter for utdanning ved Universitetet i Stavanger med en kunnskapsoppsummering om forskning på matematikdidaktikk. Det er altså et stort kunnskapsgrunnlag som vil ligge til grunn for arbeidet med realfags- og teknologistrategien. I arbeidet vil vi vurdere hvorvidt en egen realfagskommisjon (forslag 2), etter modell fra regjeringens lesekommissjon, er hensiktsmessig, eller om andre virkemidler er bedre for å oppnå forsterket hjelp til god undervisning i realfag.

Læreplanverket i skolen

Representantene foreslår å endre læreplanene i matematikk og naturfag, slik at det er tydeligere kunnskapsmål og progresjon i fagene (forslag 3). Fagfornyelsen og utviklingen av læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) ble satt i gang på bakgrunn av evalueringer som viste at Kunnskapsløftet (LK06) var for omfattende og dårlig tilpasset dybdelæring. Videre var det lite sammenheng mellom de ulike delene av læreplanverket og behov for mer relevante læreplaner som kunne stå seg over tid. Læreplanene i fag har kjerneelementer som beskriver det viktigste innholdet i faget, og som avgrenser og gir innhold til kompetansemålene. Med LK20 ble læreplanen i matematikk endret til å ha kompetansemål på hvert trinn fra og med 2. trinn, for å styrke progresjon og detaljeringsgrad. I naturfag er naturvitenskapelige metoder og tenkemåter mer vektlagt enn før og elevene skal være ute i naturen og lære gjennom lek, utforskning og praktisk tilnærming.

En omfattende følgeevaluering av LK20 er nå fullført, og tidligere i år ble sluttrapportene publisert. Evalueringen utgjør et godt kunnskapsgrunnlag, og viser både styrker og utfordringer ved dagens læreplanverk. Jeg er opptatt av at vi har god forvaltning av læreplanene i norsk skole, og at vi gjør justeringer når kunnskapsgrunnlaget tilsier det. Vi er derfor allerede i gang med å endre læreplanene i matematikk i grunnskolen og videregående opplæring. I forslaget til justert læreplan i matematikk for 1.–10. trinn, som nå har vært på høring, er innholdet i kompetansemålene tydeliggjort med klarere faglige avgrensninger. Regning som grunnleggende ferdighet er løftet mer fram i læreplanen og er nå beskrevet på de ulike hovedtrinnene for å gi økt alderstilpasset relevans og styrket progresjon. Videre foreslås det nå bruk av veiledende forklaringstekster til kompetansemålene i matematikk. Disse strukturelle endringene er spesifikt adressert i høringssspørsmålene og vil gi oss innsikt i om dette oppleves som egnede grep, som kan ha overføringsverdi til andre fag og ferdigheter. Målet er at den justerte læreplanen i matematikk for 1.–10. trinn skal tre i kraft fra skoleåret 2026/2027. Videre skal S-matematikk i videregående erstattes av to nye matematikkfag som skal gjøre det lettere å fordype seg i matematikk, og læreplanene i disse fagene er nå på høring.

Diskusjonen om mer konkret kunnskapsinnhold i læreplaner må ses i sammenheng med valg av læreplanmodell og dermed en mer langsiktig læreplanutvikling. Jeg viser imidlertid til at jeg allerede har satt i gang et arbeid med å utvikle innholdslistene i noen utvalgte fag, og jeg vil vurdere om det er behov for dette også i flere fag, inkludert naturfag.

Forslagsstillerne viser til at det er nødvendig å tenke nytt om organisering av opplæringen. Regjeringen har gjennom *Plan for Norge* allerede varslet at vi vil vurdere endringer i hvilke fag elevene har på ulike tidspunkt i grunnskolen og videregående opplæring og omfanget av hvert enkelt fag, noe som også kan få betydning for læreplanene. På oppdrag fra regjeringen jobber Utdanningsdirektoratet med alternative modeller til hvordan strukturen og innholdet i skolehverdagen på 1.–2. trinn best kan organiseres. Et sentralt mål med arbeidet er å legge til rette for særlig tett oppfølging av elevenes lese-, skrive- og regneferdigheter og legge til rette for mer smågruppeundervisning. I denne sammenheng vil jeg også peke på at kunnskap fra fagfelt som representantene trekker frem (forslag 4), inngår som en viktig del av bakteppet for oppdraget.

Kartleggingsprøver

Representantene foreslår i forslag 5 at det skal være kartleggingsprøver i regning på 1., 2.- og 3. trinn. Fra 2021 gjennomføres kartleggingsprøve i regning på 1. og 3. trinn, hvor det er opp til lokal skolemyndighet eller skolen selv om kartleggingsprøven på 1. trinn skal gjennomføres. I tråd med anbefalingen fra Kvalitetsutviklingsutvalget, har regjeringen besluttet å erstatte de digitale kartleggingsprøvene på 1. trinn med mer fleksible verktøy. Dagens kartleggingsprøver gir bare relevant informasjon om rundt 20 prosent av elevene, selv om alle elevene må gjennomgå de samme prøvene. Det er også slik at prøvene på 1. trinn kartlegger ferdigheter som elevene etter læreplanen først skal ha etter 2. trinn, noe jeg mener er problematisk. Kartleggingsprøver bør i større grad enn i dag støtte lærerens faglig-pedagogiske arbeid, og også hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte til den tidlige regneopplæringen. Utdanningsdirektoratet arbeider nå med hvordan kartleggingsprøvene kan forbedres. Dagens kartleggingsprøver skal ikke avvikles før nye verktøy for kartlegging er på plass. Til verktøyene skal det følge med gode veiledninger som bygger opp rundt intensjonene i læreplanverket.

I Meld. St. 34 (2023–2024), varslet regjeringen at den blant annet vil utvikle nye prøver med et læringsstøttende formål. Som jeg meddelte i mitt skriftlige svar på representantforslag 240 S (2025–2026), inngår det i oppdraget til Utdanningsdirektoratet om å utvikle læringsstøttende prøver, å vurdere om løsningen også kan fylle funksjonen til dagens kartleggingsprøver på 3. trinn. God kartlegging av elevenes ferdigheter er avgjørende for å sikre tidlig innsats, tilpasset opplæring og intensiv opplæring. Nye læringsstøttende prøver kan gi rikere informasjon om læring enn i dag, og slik hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte i lesing og regning.

Eksamen

En rettferdig og pålitelig eksamen er avgjørende for tilliten til hvordan elevene blir vurdert etter endt opplæring. I forslag 15 tar representantene til orde for å endre eksamen i matematikk. Læreplanene i fagene er utgangspunktet for opplæringen og for utformingen av eksamen. Eksamen i matematikk er todelt, der kun bruk av skrivesaker og linjal er tillatt på del 1. På del 2 skal kandidatene bruke hensiktsmessige hjelpemidler og digitale verktøy for å løse oppgavene – eksempelvis regneark, programmeringsverktøy, graftegner og geometriprogram. Fra og med denne våren endres tidsfordelingen mellom del 1 og del 2 på eksamen i mange matematikkfag i både grunnskole og videregående opplæring, slik at en større del av eksamen skjer uten hjelpemidler. På eksamen i matematikk på 10. trinn skal del 1 nå leveres innen 2 timer etter eksamensstart, mot tidligere 1 time. I en rekke matematikkfag i videregående opplæring skal del 1 nå leveres etter 3 timer, mot tidligere 2 timer. Endringene vil ivareta en god prøving av elevenes kompetanse uten hjelpemidler, samtidig får de får mulighet til å vise sin kompetanse ved bruk av hjelpemidler.

Hva angår eksamen i matematikk på 10. trinn, kan en justert læreplan i matematikk for grunnskolen også ha implikasjoner for innholdet i eksamen i faget. I forbindelse med fastsettelse av ny læreplan, vil Utdanningsdirektoratet gi informasjon om konsekvenser for eksamen i matematikk. Jeg vil også bemerke at Utdanningsdirektoratet i fjor fikk et større oppdrag om å om å gå gjennom eksamen i videregående opplæring. Målet med oppdraget er en bred gjennomgang av eksamensordningene for å gi sikrere, mindre komplekse og mer bærekraftige eksamensordninger og eksamensformer som gir elevene god mulighet til å vise hva de har lært i faget. Jeg viser for øvrig til mitt skriftlige svar på representantforslag 241 S (2025–2026), der jeg beskriver hvordan det de siste årene har blitt gjort konkrete endringer i læreplanene med å fjerne forberedelsesdelen på sentralt gitt skriftlig eksamen, hvordan hjelpemiddelordningen er betraktelig strammet inn, og hvordan en sikker nettleser til bruk under eksamen gradvis tas i bruk.

Forventninger til de nasjonale sentrene og læringsressurser i matematikk

De nasjonale sentrene er forskningssentre som skal utvikle, samle og spre informasjon og kunnskap, og følge opp utdanningspolitikken i skolen innenfor sine fagområder. Slik har de en rolle som brobyggere mellom forskning og praksis som bidrar til å utvikle kvaliteten på opplæringen i grunnskole og videregående opplæring. Forslag 17 angår styringen av sentrene, og forslagsstillerne mener det bør defineres tydelige og målbare forventninger til de nasjonale sentrene. Jeg vil begynne med å understreke at sentrene er tilknyttet ulike universiteter og høyskoler, og det er gjennom tildelingsbrevene til disse institusjonene at Kunnskapsdepartementet varsler sine forventninger og prioriteringer til sentrene. Regjeringen har over tid prioritert realfag ved å øke bevilgningene både til Matematikksenteret ved NTNU, Naturfagsenteret ved UiO og Nasjonalt senter for realfagsrekruttering ved NTNU.

Som eksempler på viktige tiltak vil jeg vise til Nasjonalt senter for realfagsrekruttering sitt prosjekt ENT3R, et rekrutteringstiltak for å motivere elever til å velge realfag. NTNU er i 2026 tildelt 5 millioner kroner for å styrke prosjektet for å øke rekruttering til MNT-fag, en føring gitt

i vedlegg til tildelingsbrevet for 2026. Videre vil jeg trekke frem at Matematikksenteret gjennom tildelingsbrevet for 2025 til samme underliggende virksomhet fikk til sammen 20 millioner kroner ekstra, med føringer om at dette blant annet skulle gå til utvikling av støtteressurser og verktøy i matematikk som lærerne kan bruke for å utvikle egen undervisning i tråd med LK20, og bygge et nettverk for matematikklærere. Som en oppfølging av dette har senteret for eksempel etablert Matematikkløftet, et toårig kompetanseutviklingsprogram for lærere og skoleledere. Programmet har fått gode tilbakemeldinger. Matematikksenteret har også utviklet en rekke ressurser til bruk i opplæringen i matematikk. Dette er digitale ressurser og støttmateriell både rettet mot lærerens undervisning og ressurser som kan være til nytte for både elever og foresatte i arbeid med matematikk – slik representantene etterlyser i forslag 6. De nasjonale sentrene har lærerutdanningene, skole- og barnehageeiere, ledere og ansatte i skolen, barnehagen og PP-tjenesten som målgrupper. Foreldre er altså i utgangspunktet ikke blant sentrenes målgruppe, og jeg vil advare mot å pålegge nasjonale sentra å lage ressurser for foreldre. Det vil kunne gi et uheldig signal om at vi forventer at foreldre skal ha tilstrekkelig matematikkunnskaper til å hjelpe barna sine med matematikkleser. Det er læreren som planlegger og gjennomfører opplæringen, og det er læreren som må påse at leksene som eventuelt gis er av en slik art at elevene har mulighet til å gjennomføre dem uten hjelp fra foreldre. Det vi derimot vet er at hvis foreldre snakker positivt om skolen, oppmuntrer og hjelper til å sette av tid til skolearbeid og skaper en trygg ramme hjemme, kan det ha en god effekt på elevenes læringsresultater. Både Utdanningsdirektoratet og læringsmiljøsentret har allerede ressurser om hjem-skole-samarbeid som omtaler dette.

Talentsentre og andre arenaer og tilbud som kan øke elevenes interesse i realfag

Regjeringen ønsker at alle elever skal få undervisning som inspirerer til læring i realfagene, og talentsenterordningen er et godt tilbud som elever og skoler kan benytte seg av. I forslag 8 ber representantene om at det opprettes talentsenter i realfag på hvert vitensenter i Norge. Det er i dag 13 regionale vitensenter spredte over hele landet hvor seks av dem har egne talentsentre i realfag. Talentsenterordningen er spesielt tilrettelagt for å vekke elevenes nysgjerrighet for realfag og gi faglige utfordringer på en praktisk og variert måte. For at kompetansen ved disse talentsentrene skal nå ut til flere skoler, styrket regjeringen talentsentrene med 5 millioner kroner i 2025, noe som er videreført i 2026. Dette gjør at alle talentsentrene kan tilby kurs til lærerne og reise ut til skoler for å støtte lærerne med å lage gode og inspirerende undervisningsopplegg i realfagene.

Forslag 10 omhandler andre tilbud som kan øke elevenes interesse i realfag. Jeg vil understreke at den aller viktigste opplæringen i realfagene skjer i skolen. I Meld. St. 34 (2023–2024) *En mer praktisk skole*, som ble lagt frem for Stortinget høsten 2024, beskriver regjeringen arbeidet med å utvikle en mer praktisk skole hvor elevene lærer mer, blir mer motivert og trives bedre. Å gjøre realfagsundervisningen mer praktisk, variert og relevant for elevene skal bidra til å styrke utviklingen av grunnleggende ferdigheter, blant annet ved å skape bedre sammenheng mellom teori og praksis. Regjeringen er i full gang med å følge opp meldingen, som inneholder flere tiltak for å understøtte en praktisk og variert opplæring – også innenfor realfagene. Et hovedgrep i meldingen er å opprette et nasjonalt program for

mer praktisk læring, som blant annet består av tilskudds- og rentekompensasjonsordning for utstyr og læringsarenaer.

Flere av organisasjonene forslagsstillerne viser til, får allerede i dag støtte gjennom ordningen med grunntilskudd. Formålet med ordningen er å gi organisasjonene stabile og langsiktige rammevilkår slik at de kan bidra til utviklingen av grunnopplæringen over tid. Ordningen er søknadsbasert, noe som skal sikre likbehandling og etterprøvbarhet blant de mange frivillige organisasjonene som har aktiviteter rettet mot eller i tilknytning til grunnskole og videregående opplæring.

Nivådeling

Det følger av opplæringsloven at opplæringen skal tilpasses elevene slik at de får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen uavhengig av forutsetninger. Skolen må ta høyde for at elevene har ulike evner, potensial, forutsetninger og behov. Forslag 7 angår endring av opplæringsloven for å øke bruken av fleksibel nivådeling. Av læreplanverket fremgår det at tilpasset opplæring i størst mulig grad skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Skolene og lærerne har samtidig et stort handlingsrom til å tilpasse opplæringen, og det fremgår av opplæringsloven at elevene kan deles inn i grupper etter faglige nivå i særskilte og avgrensede deler av opplæringen, dersom det er nødvendig for at en eller flere av elevene skal få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette er en av mange måter lærere kan velge å organisere undervisningen på, og som brukes i skolen. Vurderingen av når det er hensiktsmessig og nødvendig å benytte nivådeling må ta utgangspunkt i faglig-pedagogisk kunnskap og erfaring.

Samtidig vil jeg bemerke at forskning på bruk av varig nivådeling i skolen synes å vise at det bidrar lite eller ingenting til at elever anstrenger seg mer for å bedre sine prestasjoner, og i tillegg kan nivådeling virke negativt både skolefaglig og sosialt. Jeg mener at skolene har det nødvendige handlingsrommet for å gi elever tilpasset og tilrettelagt opplæring, og mener vi bør være forsiktige med å pålegge skolene å bruke nivådeling der forskning eller skolene selv ikke mener det er hensiktsmessig eller til elevenes beste.

Intensiv opplæring

Læreplanene og fag- og timefordelingen gir skolene stor frihet til å legge opp undervisningen etter lokale ønsker og behov, og det er handlingsrom i regelverket til å tilrettelegge for intensiv opplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole (forslag 9). Opplæringsloven oppstiller også flere generelle plikter for kommunene og skolene som skal sikre at elever får tilfredsstillende utbytte av opplæringen og for å fange opp de som står i fare for å ikke ha forventet faglig progresjon.

Kommunene og fylkeskommunene skal sørge for at opplæringen er tilpasset den enkelte elev og dens individuelle forutsetninger. Lærerne skal følge med på utviklingen til elevene, og dersom det er tvil om at en elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal det settes inn egnede og nødvendige tiltak, herunder vurdere behov for individuell tilrettelegging. Denne plikten gjelder gjennom hele grunnskolen og i den videregående opplæringen. På 1.–4. trinn skal kommunen også sørge for at elever som står i fare for å ikke ha forventet

progresjon i lesing, skriving eller regning, raskt får intensiv opplæring. Ved fastsetting av ny opplæringslov ble det vurdert om denne plikten skulle utvides til å gjelde for alle trinn, men det ble understreket at innsatsen de første årene av skoleløpet har en særskilt verdi, da det er her grunnlaget for den videre læringen blir lagt.

Jeg vil også peke på at tilpasset opplæring, inkludert intensiv opplæring, heller ikke er eneste tiltak for å sikre tidlig innsats rettet mot elever som trenger det, men må ses i sammenheng med de andre reglene i opplæringsloven som skal sikre at barn som trenger det blir fulgt opp, for eksempel plikten til å følge opp fravær. I tillegg fikk fylkeskommunene, i samarbeid med kommunene, en plikt i den nye opplæringsloven til å sørge for at elevene får en trygg og god overgang fra grunnskolen til den videregående opplæringen. Fylkeskommunen skal også ha et opplæringstilbud for de som har rett til videregående opplæring, men som mangler språklige eller faglige forutsetninger for å delta i eller gjennomføre slik opplæring. Totalt sett har kommunene og fylkeskommunene en rekke plikter, men også handlingsrom, til å sikre at de som trenger ekstra fokus på regning, både i overganger og ellers i skoleløpet, får dette. Utførlige nye plikter knyttet til konkrete enkelttilbud vil øke detaljeringsgraden i styringen av sektoren, og vil kunne binde opp ressurser eller motvirke gode og tilpassede lokale løsninger. Dette bør vi være forsiktige med. Det må også antas at en plikt i tråd med forslaget vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser, noe som ikke er utredet.

Rekruttering av realfagslærere

Vi må sørge for å ha kvalifiserte lærere på alle skoler, i alle fag. Forslag 13 angår nye virkemidler for å rekruttere flere studenter til å bli og jobbe som realfagslærere. Når det gjelder tilgang på realfagslærere varierer dette rundt om i landet. Enkelte steder trenger vi flere realfagslærere, andre steder er behovet godt dekket. For de videregående skolene er det et fåtall som har rekrutteringsutfordringer innen realfag. For å få flere studenter til lærerutdanningene, og at flere lærere skal bli i yrket, har regjeringen sammen med de mest sentrale partene i utdanningssektorene utarbeidet en rekrutteringsstrategi. Vi har skapt flere veier inn i læreryrket og sørget for at enkelte grupper ansatte i skolen kan få stipend for å ta en lærerutdanning. Vi har eksempelvis lagt til rette for å øke rekruttering til læreryrket gjennom praktisk-pedagogisk utdanning (PPU).

Hva angår gjeldssletteordninger, har Lånekassen i dag en rekke ordninger for sletting av studiegjeld. Blant annet eksisterer det allerede en egen gjeldssletteordning for kvalifiserte lærere med spesialisering i realfag. Ordningen ble innført i 2009 og gir alle som har fullført visse lærerutdanninger, herunder lærerutdanning med spesialisering i realfag, gjeldssletting på inntil 50 000 kroner. Lekve-utvalget om de norske utdanningsstøtteordningene skal frem mot juni 2027 arbeide med å utforme en NOU som gir oss kunnskap om hvordan Lånekassens ordninger for tildeling av støtte, og for tilbakebetaling, slik som gjeldssletteordningene, bør utformes i tiden fremover.

Forslag 14 tar for seg ordninger der personer fra arbeidslivet kan rekrutteres inn til undervisning i skolen. Det viktige er at elever får praktisk og variert undervisning av gode lærere. Det kan gjerne være i kontakt med arbeidslivet, sånn som ordningen STEM i

arbeidslivet hos nasjonalt senter for realfagsrekruttering legger til rette for. Teach First var et initiativ fra privat-kommunalt hold, som heller ikke Solberg-regjeringen prioriterte å støtte i sin tid. Lektor 2-ordningen hadde sine fordeler, men viste også at mye tid og ressurser kunne gå til administrasjon og planlegging. Ressurser for å samarbeide med arbeidslivet i realfagsundervisning er fortsatt tilgjengelig på Naturfagscenterets side, slik at de skolene som ønsker kan dra nytte av disse.

Lærerutdanning

Forslagsstillerne ønsker at kognitiv psykologisk forskning og nevrovitenskap i større grad skal løftes også i lærerutdanningene, jf. forslag 4. Alle studenter i lærerutdanning skal ha pedagogikk og elevkunnskap. Universiteter og høyskoler bestemmer selv læreinnholdet i fagene, men det skal bygge på opplæringsloven og læreplanverket. Departementet jobber nå med å gjøre styringen av lærerutdanningene mer overordnet slik at institusjonene får større frihet til å utforme utdanningene på en måte som styrker kvaliteten, innenfor tydelige rammer for felles læringsmål. Noen institusjoner tilbyr allerede grunnskolelærerutdanning med vekt på realfag.

Overgangen til femårig masterutdanning for grunnskolelærere fra 2017 har ført til en økning i studentenes kompetanse i blant annet matematikk. De som velger masterforydypning i realfag, får mellom 150 og 180 studiepoeng forydypning i faget. Statistikk i Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) viser at det produseres flere studiepoeng i realfag i lærerutdanning nå, enn for 10 år siden.

Videreutdanning og karriereveier for lærere

I perioden 2017–2025 har nesten 11 000 lærere fått tilbud om videreutdanning i matematikk og nesten 1 700 lærere i naturfag. Tall fra Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) viser at andelen lærere som underviser i matematikk uten faglig forydypning har sunket betraktelig de siste 10 årene. Det ligger ikke tilsvarende tall i GSI for lærere som underviser i naturfag.

Forslag 11 tar for seg øremerking og økt finansiering av videreutdanning av lærere i matematikk, naturfag og andre realfag. Hittil har alle søkere til videreutdanning i matematikk, norsk og engelsk som har fått godkjent søknaden sin av skoleeier, fått godkjent søknaden av Utdanningsdirektoratet. I 2026 innføres et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling hvor kompetansetiltakene i større grad skal kunne tilpasses lokale kompetansebehov. I 2026 bruker regjeringen nærmere 2,8 milliarder kroner på kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole, hvorav i underkant av 980 millioner kroner er øremerket tilskudd til videreutdanning for ansatte i grunnopplæringen. I ny videreutdanningsordning er det skoleeier som skal vurdere hvor mange, hvem og innenfor hvilke fagområder ansatte skal få videreutdanning, herunder hvor mange som skal få videreutdanning i matematikk, naturfag og andre realfag.

Forslag 12 omhandler egne karriereveier for lærere innen realfag. Spesialiserte roller og funksjoner (tidligere kalt lærerspesialist) kan være et viktig bidrag i å styrke kvalitetsarbeidet og det profesjonelle læringsfellesskapet innenfor et fag og arbeidsområde i skolen. Det er

også viktig for å kunne gi lærere utviklingsmuligheter og ulike karriereveier. I arbeidet med å utvikle det helhetlige systemet har Kunnskapsdepartementet jobbet sammen med partene om å utvikle veiledende rammer for spesialiserte funksjoner og roller, men har foreløpig ikke kommet fram til noe alle kan stille seg bak. Mange av problemstillingene i arbeidet hører hjemme hos partene, og det er derfor en forutsetning at arbeidet er partsforankret.

Tilbud i videregående opplæring

Forslagsstillerne foreslår å vurdere en egen støtteordning for fylkeskommuner og videregående skoler som mangler elevgrunnlag for å tilby avanserte realfaglige programfag (forslag 18). Det er imidlertid skoleeiers og skolens ansvar å dimensjonere fagtilbudet ved skolene. Vi er nå inne i en tid med fallende elevtall, særlig i distriktene. Fallende elevtall kan føre til reduksjon av bredden i fagtilbudet over tid. Jeg er selvsagt opptatt av at elevene skal ha muligheten til å velge realfag også fremover, og det tror jeg også skoleeierne våre er opptatt av å legge til rette for.

Alternative opptaksveier til STEM-fagene

Forslag 16 angår videreutvikling og styrket satsing på alternative opptaksveier til STEM-fag i høyere utdanning. I opptaksforskriften er det lagt til rette for at institusjonene som ønsker det kan tilby alternative opptaksveier i ingeniørutdanningene. De aller fleste universiteter og høyskoler med ingeniørutdanning tilbyr både TRES (tresemesterordningen) og Y-veien, samt forkurs og/eller realfagskurs. Omfanget av tilbud varierer mellom år og mellom ulike studieretninger i ingeniørutdanningen.

En arbeidsgruppe i UHR-MNT (Universitets- og høyskolerådet – Matematikk, naturvitenskap og teknologi) framla høsten 2025 en rapport om alternative (forkurs, realfagskurs) og tilpassende ingeniørutdanning (TRES, Y-veien). Arbeidsgruppen finner at i undersøkelsesperioden har mer enn hver tredje ingeniørstudent bakgrunn fra en av de fire opptaksveiene omtalt over. Rapporten har vært på høring. Slik Kunnskapsdepartementet forstår det, arbeider nå UHR-MNT videre med forslag til revisjonen av retningslinjene for alternative opptaksveier og tilpassede ingeniørutdanning.

Tallene fra arbeidsgruppen viser at alternative opptaksveier er en viktig inngangsport til ingeniørutdanningene som alle institusjonene kjenner til og benytter, og utdanningsinstitusjonene er i prosess med å vurdere justeringer i sine felles retningslinjer. De enkelte utdanningsinstitusjonene må ut fra behov i arbeidsmarkedet i regionen, søkergrunnlag og eventuelle endringer i retningslinjer, vurdere videre satsingen på alternative opptaksveier.

KompetansePLUSS-ordningen og Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling (bransjeprogram)

Jeg viser til forslag 19, om å styrke KompetansePLUSS-ordningen og etablering av flere bransjeprogram. Kompetansepluss-ordningen skal bidra til å styrke voksnes grunnleggende ferdigheter i arbeidslivet, der regning er en sentral del av tilbudet. Prioriteringer innen

ordningen tar utgangspunktet i arbeidslivets behov, slik at opplæring rettes mot de områdene der kompetansegapene er størst.

Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling er et samarbeid mellom staten og partene i arbeidslivet, der partene nominerer bransjer med særskilt kompetansebehov. Innenfor ordningens retningslinjer er det programområdestyrene som prioriterer kompetansebehov og målgrupper i utlysningene, slik at midlene treffer der behovene er størst. Ordningen er styrket med 45 millioner kroner siden 2025, og det er satt i gang en prosess med å nominere to nye bransjer for perioden 2027–2029.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

